

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

• UNESCO
• Latvijas
• Nacionālā komisija

„Katra kustība
ieiet kopdarbā.”

Aspazija

2021. GADA

21.–22.
OKTOBRIS
TIEŠSAISTĒ

UNESCO LNK sadarbības tīklu konference

VĒRTĪBU GRIEŽOS: ĒTISKIE IZAICINĀJUMI VIRTUĀLAJĀ UN REĀLAJĀ PASAULĒ

Algoritmi, kas gandrīz nekļūdīgi spēj paredzēt mūsu izvēli nākamajās vēlēšanās, automašīnas, kas spēj braukt pašas, nāvējoši bezpilota lidaparāti, kurus iespējams vadīt no otras pasaules malas, – no pārdrošākajām zinātniskās fantastikas spekulācijām kļuvuši par realitāti. Šī straujā tehnoloģiju attīstība un mākslīgā intelekta dzimšana liek mums pārdomāt, kā to izmantot ētiski, cilvēku un dabas labā, un ko vispār nozīmē būt cilvēkam?

Amerikāņu žurnālists Sidnijs Hariss ir teicis: “Briesmas rada nevis tas, ka datori sāks domāt kā cilvēki, bet gan, ka cilvēki sāks domāt kā datori”. Tehnoloģijas veido cilvēki, tās nav šķirtas no mums un atspoguļo mūsu vērtības, tādēļ arī to ieguvumi un draudi ir mūsu pašu radīti. Tehnoloģijas un mākslīgais intelekts sniedz vēl nebijušas iespējas – citus sasniegt vieglāk, ātrāk un plašāk. Bet izvēle ir mūsu rokās – vai to izmantot, lai citiem palīdzētu vai kaitētu?

UNESCO kā organizācija, kas aptver kultūras, izglītības, zinātnes, komunikāciju un informācijas jomu, ir apņēmusies izvērtēt šos riskus un ieguvumus. **IZGLĪTĪBĀ** bērni, kas pasaulē nākuši tehnoloģiju laikmetā, liek pārvērtēt skolotāju lomu un tehnoloģiju izmantošanas iespējas mācību procesā. Tehnoloģiju apguve izmaina izglītību, liekot tai kļūt elastīgākai. Lai sekmētu konkurētspēju darba tirgū, pieaug arī mūžizglītības loma. Atvērtie izglītības resursi veicina izglītības pieejamību un var kalpot kā nevienlīdzības mazināšanas rīks. Vienlaikus skolas dzīvē ienāk jauni saziņas veidi, radot iepriekš nebijušas vardarbības formas, piemēram, kibermobingu.

ZINĀTNE ir vistiešāk saistīta ar tehnoloģiju attīstību, kalpojot par dzinējspēku atklājumiem. Tomēr riskus rada dabas un cilvēciskās saskarsmes instrumentālizācija, padarot tās par attīstības rīku, nevis mērķi. Dabiskais tiek aizstāts ar mākslīgi radīto, atsvešinot mūs no apkārtējās vides. Zinātnes datu pieejamība savukārt rada “zināšanu demokratizāciju”, kas sev līdzi var nest uzticamības zinātnei un ekspertiem mazināšanos.

KULTŪRAS jomā tehnoloģiskās iespējas un mākslīgais intelekts ļauj labāk izkopt un saglabāt kultūras mantojumu un daudzveidību. Tomēr digitālie rīki rada draudus mākslinieciskajai jaunradei, padarot to par viegli atdarināmu, mazinot mākslinieku lomu un sarežģījot autoritātes jautājumu.

KOMUNIKĀCIJU UN INFORMĀCIJAS joma balstās informācijas tehnoloģijās, sekmējot zināšanu sabiedrību veidošanos. Informācijas pieejamība dod iespēju katram sabiedrības loceklim veidot un paust savu viedokli. Vienlaikus informācijas izplatības iespējas ļauj vieglāk un prasmīgāk manipulēt ar sabiedrības viedokli, izplatot dezinformāciju, apdraudot cilvēku datu un privātās dzīves neaizskaramības drošību, ierobežojot vārdu brīvību un sašķeļot sabiedrību informatīvajos burbuļos.

Apzinoties šos riskus un ieguvumus UNESCO aicina, radot un izmantojot tehnoloģijas un mākslīgo intelektu atcerēties par cilvēktiesībām, iekļautību, autonomiju, atklātību, informētību, atbildību, labu pārvaldību un ilgtspējību.

Konferences mērķauditorija un mērķis: UNESCO Latvijas Nacionālā komisija Latvijā sekmīgai programmu īstenošanai vairāku gadu garumā ir izveidojusi sadarbības institūciju tīklus, ar kuru starpniecību ir iespējams sasniegt plašāku sabiedrību UNESCO ideālu iedzīvināšanai. Šobrīd UNESCO darbojas 32 „Stāstu bibliotēkas”, 32 UNESCO Asociēto skolu projekta skolas, 15 atmiņas institūcijas, kas glabā UNESCO programmas „Pasaules atmiņas” dokumentāro mantojumu, kā arī UNESCO katedru tīkls, aptverot visus Latvijas reģionus. Konferences mērķis ir informēt un sagatavot UNESCO LNK sadarbības tīklus par tehnoloģiju un mākslīgā intelekta radītajiem ētiskajiem izaicinājumiem, lai skaidrotu tos savā kopienā un plašākā sabiedrībā.

Norise: 21.–22. oktobris, virtuāls pasākums lekciju un darba grupu formātā.

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

• UNESCO
• Latvijas
• Nacionālā komisija

„Katra kustība
ieiet kopdarbā.”
Aspazija

2021. GADA

21.–22.
OKTOBRIS
TIEŠSAISTĒ

UNESCO LNK sadarbības tīklu konference
VĒRTĪBU GRIEŽOS: ĒTISKIE IZAIČINĀJUMI
VIRTUĀLAJĀ UN REĀLAJĀ PASAULĒ

PROGRAMMA

Ceturtdiena, 21. oktobris

10.00	ATKLĀŠANA	Nauris Puntulis , Latvijas Republikas kultūras ministrs, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas prezidents
10.15	Algoritmi, atbildība un ētika: medijpratība 3.0.	Guna Spurava , medijpratības eksperte, Tamperes Universitātes pētniece
10.55	Kas ir mantojums, ko piedzīvojam digitālajā vidē?	Dagnija Baltiņa , Latvijas Nacionālās bibliotēkas Speciālo krājuma departamenta direktore
11.35	PAUZE	
	PARALĒLĀS SESIJAS I	
	Digitālie draudi demokrātijai	Dr.sc.comm. Solvita Denisa-Liepniece , Vidzemes Augstskolas docente
12.00	Ilgspējīga izglītība kā vērtība digitālajā laikmetā	Dr.paed. Sanita Baranova , Latvijas Universitātes docente un vadošā pētniece
	Par derīgo, piederīgo, lietderīgo un nelietderīgo, kas lieti der	Māra Mellēna , Latvijas stāstnieku asociācijas valdes locekle
12.40	Kultūrvides un vēsturiskās ekoloģijas loma vides aizsardzības procesos	Dr.geogr. Ēriks Leitis , Latvijas Universitātes pētnieks
13.20	KOPSAVILKUMS	

Piektdiena, 22. oktobris

9.30	Ievadlekcija par mākslīgā intelekta jautājumiem	Marko Grobelniks , UNESCO Starptautiskā Mākslīgā intelekta pētniecības centra pārstāvis (Slovēnija) TBC
10.00	Latviešu valoda – dzīvā un mainīgā	Dr.habil.philol. Andrejs Veisbergs , Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesors un Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis
	PARALĒLĀS SESIJAS II	
	Atbildīga amatierzinātne digitālajā vidē	Dr.sc.soc. Signe Mežinska , Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes asociētā profesore
10.40	Kultūras mantojums un tā izmantošana digitālā vidē – autortiesību aspekts	Iloņa Pētersone , Kultūras ministrijas Autortiesību nodaļas vadītāja Inta Miklūna , Kultūras informācijas sistēmu centra Informācijas tehnoloģiju pakalpojumu pārvaldības procesu vadītāja Annija Paula Vucāne , Kultūras informācijas sistēmu centra projektu vadītāja
	Nākotnes skola – vai varēsim iztikt bez skolotāja?	Andris Gribusts , izglītības uzņēmuma „Lielvārds” vadītājs, Latvijas Izglītības tehnoloģiju asociācijas valdes loceklis
11.20	PAUZE	
11.45	Digitālā pratība un virtuālās prakses - mūsu atbilde izaicinājumiem	Dr.oec. Signe Bāliņa , Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas prezidente
12.25	KOPSAVILKUMS	